

REDACTIA

ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

pe 1 șir garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Cămătăria cu recoltă.

II.

(Ag.) Afară de recolta rea și lipsa de un institut de credit, la care țeranul s'ar adresa cu încredere, ori în afrișit a unei însoțiri de credit, se mai abate asupra micului plugar năpasta, ca-i vine de plătit tot felul de biruri, dări și alte cheltuieli tocmai în timpul, când în urma unilateralei ocupațiuni, n'are nici un venit de nici căiri, adevărat în luna Martie ori Aprilie. Neavând unde să se împrumute, se duce la acela care „cu cea mai mare bunăvoință” și fără multe formalități, fără perdere de timp, fără alergare, — eacă numai în urma unei simple iscălituri pe schimb ori legătură —

— îi dă bani înainte pe recolta proxima. Incheiând o astfel de învoială cu binevoitorul sau mântuitor, plugarul mie nu vrea de loc să-și vândă rodul viitor, ci ia numai împrumut asupra lui; fiind însă că nu cunoaște de loc legea despre asemenea legături, lesne cade în ghiarile hienei negustorești. Pe când așadar plugarul încheie învoială pe bani luați împrumut, neguțatorul face comereciu de cumpăratură înainte, astfel, ca învoiele îi lipsește chiar condiția de căpetenie a fiecărei legături reciproce, anume „consimțământul” (consensus); astfel, că înaintea judecătorului o astfel de afacere n'ar căde în categoria cumpărării înainte, ci simplu în aceea a afacerii de împrumut.

Ori-care din aceste categorii de afaceri s'ar lua, ele rămân ceea ce sunt: cămătărie înconstită, pustiitoare, la care se aplică semnele caracteristice indicate ca ale usurei în § 1 al art. de l. XXV din 1883, anume: starea strimtorată a datornicului, neexperiența lui, prea mare avantajiu material acordat creditorului, care avantajiu pricinuieste prădarea materială a datornicului; nepotriva bătătoare la ochi între serviciul dat și cel primit. Mai cu deosebire însă este de aplicat în aceste cazuri de cămătărie § 404 al art. V. din 1878, despre delictul cu hârtii publice, căci neguțatorul înscrie prețul de 10 floreni al grăului numai după iscălitura hârtiei de învoială, cu scopul ca să dovedească măsură legăturii față cu datornicul.

Și cu toate acestea, în ciuda legilor, țeranul pierde căci precum zice corespondentul foiei maghiare, din care scoasem acum câteva zile datele pricină:

„Lucrul cel mai trist este, că direcția toria ceruală stă cu totul neputincioasă față cu aceste abuzuri, de care-ce pe neguțatorul îl ocolește — și cătorească; ear' percepția de dare, care plătește dărilor, astfel că în această pricină direcțiile pe lângă cea mai mare bunăvoință nu pot proceda domol.”

Ear' ceea ce este încă și mai revoltător pentru noi cei cu iubirea plugarului — astfel împilat, dat pradă hienelor negustorești, se găsește în epistolele corespondentului, că: „In moduri și chipul acesta fac neguțătorii de conștiință comereciu cele mai multe locuri, dar

mai ales în comune sârbești și românești, adevărat acolo unde poporul nu pricepe hârtia scrisă pe ungurește pe care o iscălește.

Va să zică și aici, și în acest fel de crime strigătoare către cer scârboasa „ideia” este prima și cea mai puternică slugitoare și ajutoare a jefuitorilor, prăpăditorilor plugarului — după însuși spusele corespondentului foiei soviniște. Căci dacă cel puțin ar „pricepe hârtia” scrisă în limba lui, totuși poate, ba de sigur s'ar putea apăra mai bine față cu exploatarea lui. „Ideia” maghiarisării așa dar și aci devine complice a crimelor pustiitoare de țeară.

Ce e de făcut față cu toate acestea?

Dela stăpânire să nu așteptăm nici o îndreptare, măcar de ar scoate o mie de „înalte” rescripturi ministeriale, căci jidani știi că toate-s numai pentru ochii lumii, eacă să nu mai strige corespondenții dela ziare. Și dacă înalte rescripte ar fi editate chiar cu gând serios, jidani știi să le încungiure și fără complicitatea slujbașilor stăpânirii, dar mai ales cu complicitatea lor. Și cine e așa de naiv de a crede, că această complicitate a slujbașilor va lipsi tocmai acum în „era malversațiunilor”, când capitala țerii a devenit „orașul bandiților”, unde tâlharii sunt înalți funcționari, unde după spusele însuși ale lui „P. Lloyd”:

„Romanticismul pusteii își sârbează reinvierea sa fericită; și-a schimbat domiciliul, alegându-și drept loc de sălășuire capitala și reședința noastră la Budapesta.”

Mai ales complicitatea aceasta nu se va da rușinoasă înlături, când va fi vorba de Sârbi și Români, ba din contră o vor ține, precum au ținut-o până acum de un act patriotic, prin care contribuie la prăpădenia neamurilor cu buze străine, (idegen ajku nemzetiségek); slujbașii nu vor lua la serios poruncile „înalte” chiar dacă ele sună ca atari, căci știi că în urma urmelor, când vine treaba la adevărat, totuși se va face alegere după losinca celui mai mare Maghiar: „atât de puțini suntem, încât ar trebui iertat și patricidului!”

Intr'o pășire a stăpânirii deci n'avem încredere nici cât e negru subunghie.

Nu ne rămâne așa dar de cât a a căuta și a sârvișcă scaparea decât prin noi înșine, cum am și indicat de două ori, în nr. 59 și 67 ai ziarului nostru. Prin urmare, ne adresăm din nou către cărturarii noștri, ear' mai ales către preoți și dascăli cu rugarea stăruitoare, să-și facă datorința nu numai în edificiul bisericii și al școlii, ci pretutindeni, la ori-ce ocazie, să lumineze poporul neștiutor și împilat din cauza neștiinței; să nu-l lase pradă atător jefuitori. Dacă așa puțină tragere de inimă au unii către popor, în cât nu li-se sguđuie întreagă ființa de durerile lui cele nesfârșite, facă-o cel puțin din „egoism sănătos”, gândindu-se că cu prăpădirea lui dau în groapă și ei. Fie deci ca cuvântul nostru eșit din inima sfâșiată de durere și sângerândă, să le cutremure mintea și inima și să

le alunge nepăsarea, ori cum i-ași zice mai potrivit, nu știu.

Afară de aceasta ne rugăm frumos către cărturarii fruntași din astfel de locuri, să înființeze acolo în primul rând așadar în Torontal, cât de curând un institut de credit românesc, care nu numai ar fi cea mai puternică pârghie întru a pune capăt tâlhăriei, mișeliei și nepăsării, dar de sigur, precum lesne se poate vedea ar face și excelente afaceri pe sama sa. Dacă nu pot, nu se simt harnici cărturarii singuratici, iee treaba în mână institutele noastre de credit existente.

Pentru Dumnezeu, faceți ce veți crede de cuviință, dar faceți ceva, scăpați poporul din ghiarele jefuitorilor!

Monarchul și ziaristii slavi. Congresul ziaristilor Slavi ce s'a ținut în Praga pe timpul sărbătorilor lui Falacky, a fost trimis o telegramă omagială M. Sale monarchului. Dumineca trecută președința congresului, cu sediul în Praga, a primit următoarea scrisoare în limba cehă:

„La porunca preainaltă, guvernorul regatului Boemiei, contele Coudenhove, exprimă președinței congresului ziaristilor slavi din monarchia austro-ungară, ce s'a ținut la 19 Iunie a. c. în Praga, preainalta Sa mulțumită pentru telegrama de omagiu și credință, trimisă M. Sale.”

„Nár. Noviny” slovacă, reproducând aceste știri întreabă pe procurorul suprem din Budapesta: „Apoi bine, Die Hammersberg, totuși nu trebuie să se petreacă în Praga astfel de periculoase lucruri, când însuși domnitorul poruncește a se exprima mulțumită președinței acelu congres!”

NE IAU PEDAGOGIILE!

(i.) Știrea aceasta nu ne mai surprinde

Luarea preparandiilor confesionale de sub supraveghierea și conducerea forurilor bisericesti ni-a fost deja demult pusă în prospect. În parlamentul maghiar s'a rostit adese-ori părerea, că dacă statul n'are bani de a statifica toate școlile confesionale, să se estindă de ocamdată asupra preparandiilor, căci având toți învățătorii, chiar și cei confesionali, educație în preparandii de stat, sunt șanse, ca și ideea de stat să fie dusă cu un pas însemnat înainte. Ministrul Wlassics cu toate prilejurile a accentuat necesitatea statificării tuturor preparandiilor ca factor principal în lupta culturală și a pus în prospect grabnica reformă școlară în direcția aceasta.

Am zis, că nu ne mai surprinde știrea. Nu, pentru-că am fost pregătiți chiar din partea bărbăților noștri. Un arhieru român, cu prilejul unor ședințe sinodale, vorbind despre pericolele în cari se află școlile române, ne-a asigurat, că are pozitivă cunoștință, că preparandiile ne vor fi confiscate de către guvern în curând.

Și acest „în curând” se vede că a sosit. Pare-că nu ne mai desparte timp îndelungat dela o nouă catastrofă, prin care vom trece. Neamul nostru earași stă în fața unei chinării, ce oblăduirea și-a prop

săvârșească. Corpul nostru național stă înaintea unei noue sguđuiri. Un nou ic otrăvit se va vîrî în acest corp cu aceeași tendință cu care s'a creat până acum o serie de legi nefaste: desfacerea școlii de biserică, despartirea acestor două instituțiuni, cari numai împreună conservă caracterul, numai împreună asigură viitorul unui neam.

Chestiunea confiscării (ti putem zice astfel!) pedagogiilor confesionale a ajuns în stadiu aproape de realizare în urma congresului regnicolar al profesorilor dela preparandiile de stat, ținut zilele aceste la Budapesta. La acest congres a asistat secretarul m. Axameti Lajos, reprezentând pe ministrul de culte. — Deja cu vre-o câteva săptămâni înainte de congres foile semi-oficioase din Budapesta au publicat un comunicat, în sensul căruia ministrul Wlassics se declară dispus a primi hotărârile acestui congres drept basă la proiectul de lege privitor la reforma preparandiilor.

Și la ce s'au referit hotărârile congresului, — despre cari, nu încape îndoială, Wlassics a avut prealabilă cunoștință? Nu e altceva, decât însuși anteproiectul contemplatei legi, elaboratul minuțios al reformei dorite. Congresul acesta, evident, a fost pus la cale de cei dela cîrmă, ca să exprime dorința și să ceară insistent confiscarea școlilor confesionale, — ca astfel ministrul, în cas de nevoie, să se poată lauda, că răspunde unei dorințe generale introducând asemenea lege.

Măneacă din considerațiile, că articolul de lege XXXVIII. din 1868, care clasează preparandiile într-o categorie cu școlile medii (gimnasiale) și care nu stabilește uniformitate în organizarea și învățământul preparandiilor, — congresul se simte îndemnat a cere abrogarea acelei legi, și aceasta pentru-că în viitor la educarea învățătorilor să se poată mai cu efect octroa spiritul național-patriotic.

În schimb congresul votează toate acele dispoziții, cari să facă din preparandii factori ai culturii maghiare, foculare de patriotism. Și fiind-că această cultură numai uniformă poate fi, uniformă trebuie să fie noua organizație a preparandiilor, toate au să conluere în acelaș chip la realizarea ideii de stat maghiar. Pentru aceea și limba de propunere în toate preparandiile trebuie să fie cea maghiară.

Cam acestea le-a vorbit raportorul congresului, când a expus planul de reformă. Și asta e ce ne interesează.

Congresul deci nu cere direct statificarea institutelor confesionale, ci susținerea lor pe lângă introducerea limbii maghiare ca limbă de propunere.

După multe vorbiri asupra acestei chestiuni, vorbiri în cari celebrii membri ai congresului au scos la iveală pretinsul nepatriotism al profesorilor confesionali, — s'a găsit un „marinimos”, care a făcut atenți pe colegii sei, că prea e mare prostia a cere totala maghiarisare așa de odată a preparandiilor confesionale. Și acest factor responsabil al propagării și a propunerea, și a înființării preparandiilor reli-

giunea și literatura să se propună în limba maternă.

„Căci — zice acest marinos propunător cu numele Pêterffy — dacă din religie și literatură vom instrua pe elevi în limba lor maternă, îi vom pute feri, ca să nu fie seduși de acei agitatori, cari mereu răspândesc părerea, că națiunea maghiară persecută cultura străină. Să nu ne mai facem martiri acum, când se știe, că națiunea maghiară numai cu iubirea și cu cavalerismul au știut cuceri în trecut și va ști cuceri și în viitor“

Și sub presiunea acestor cuvinte — se vezi minune — congresul s'a îndurat a hotări, ca literatura și religia să fie predate în limba maternă.

Și secretarul ministerial li-a ascultat până la sfârșit jalbele, și a luat carnetul cu hotărârile și a promis că Wlassics cu mulțumită o să se folosească de aceste hotărâri.

Decât că sperăm, că la toate acestea și noi vom mai avea vre-un cuvânt de zis. Mai avem și noi foruri și reprezentanți, cari nu vor ceda cu una cu două drepturile ce de mult le exercitam. Apărarea pedagogilor ni-se impune ca o supremă datorință națională. Avem Episcopi, sinoade, congres. Nădejduim, că se va găsi cine să dea pept cu cei ce vor să ne despoaie de școalele noastre.

Să ne apărăm!

Parastasul din Reșinari.

— Raport special al „Trib. Pop.“ —

(Continuare și fine.)

Biserica a fost renovată din nou și colorată, costând pe rășinăreni însemnate sume. Tot cu prilejul parastasului s'au atârnat de frontul altarului încă două icoane. Înfrățind una pe *Archieleul Andreiu*, ear' a doua pe Mezenat al bisericii și națiunii, pe *Emanuel Gozdu*.

În mijlocul naiei bisericii a fost așezat catafalcul îmbrăcat în pînă neagră, lângă care s'au rînduit Exelența Sa Metropolitanul Miron, avînd la dreapta pe Preasfințitul episcop Ioan Meșianu, ear' la stînga pe Preasfințitul episcop Nicolae Popea, apoi pe Ilustritățile lor arhimandriții Filaret Musta, Dr. Ilarion Pușcariu, Hamsea, asesorii consistoriali Nicolae Cristea, Zaharia Boiu. Nicolae Ivan, protopopul Ioan Papiu, directorul seminarului Dr. Remus Roșca, preoții din Reșinari Emilian Cioranu, Iosif Goga și S. Popovici, preot militar în pensiuie, ear' diaconi au fost îmbrăcați, profesorul dela școala asociației Ioan Popovici și arhivarul consistorial Dimitrie Câmpean.

Serviciul oficial atât de duos și de măiestros a trebuit să umplă inimile tuturor de pietate și a trebuit să înalțe sufletele la o sfântă rugăciune.

Cântările, responsaliile le-a executat brava *Reuniune rom. de muzică din Sibiu* pusă sub conducerea zelosului și talentatului profesor compozitor *George Dima*. Ca totdeauna așa și acum, Reuniunea a fost la culmea chiemării sale. Foarte frumos și reușit a fost cântată duioasa și jalnică sădeală: *Cu adevărat deșertăciune sunt toate; făcînd pe mulți să lăcrimeze. Nu mai puțin admirabilă a fost și cântarea peasnei a noua din canonul „Marea vieții“, o compoziție proprie a dlui Dima, în care a turnat tot focul și toată duioșia și jalea care e partea Românilor, și care e la nota caracteristică a melodiilor lui, bisericesti și lumești. Ca soliști au excelat dl prof. Dr. Stroia basist și clericul Zenovie Popovici, ca tenorist.*

După sfîntirea unei mari și frumoase neporojne a urmat gustarea din vin și din două colive mari pregătite și dăruite de către văduva doamnă Susana Petru Brote.

Șșirea la mor — reea parastasului:

Sfîrșindu-se în biserică slujba oficială, s'a început procesiunea la mormînt. Preoții oficiați străbătînd prin grosul publicului au intrat în capela unde Preasfinția Sa metropolitanul a cetit *molitva de deslegare* prescrisă la astfel de ocaziuni, ear' locotenent-colonelul Șaguna, din Giurgiu, în România, nepotul fericitului arhieru a ingenunchiat, udînd mormîntul cu lacrimile ce i-se rostogoleau pe obraz. Corul apoi a intonat stichul „În veci pomenirea lui“, și duosul și frumosul imn compus în memoria marelui Andreiu, de către asesorul Zacharie Boiu, după care s'a făcut reîntoarcerea în biserică.

Cuvîntul comemorativ.

Cu ținerea unui *panegiric* asupra marelui Andreiu a fost încredințat din partea Venerabilului Consistoriu asesorul și oratorul bisericii noastre, *Zacharie Boiu*. Durere însă, că dînsul îmbolnăvindu-se nu ni-a fost dat să-l auzim. În locul dînsului însă a cuvîntat Preasfințitul episcop dela Arad Ioan Meșianu. Cuvîntarea Preasfinției Sale a fost o cuvîntare improvisată, nemeșugită și plină de învățături înțelepte, care ca un isvor luminos curgeau de pe buzele veteranului episcop. Ni-a arătat cum figura măreață a marelui Andreiu se desfășură din întunecimea vremurilor și se înfrățoșează în strălucitoarea-i lumină cerească, cărei lumini, oratorul, îi pretinde lăcaș în inimile Românilor, îi pretinde foc nestins pe altarele inimii credincioșilor, îi pretinde recunoștință, reverință, pietate. Faptele cele mărețe ale metropolitului le aduce drept pilde vrednice de urmat de către toată suflarea românească. Vorbirea P. S. S. dlui episcop a fost ascultată de către toți cu cea mai mare evlavie, sorbind cu nesăț adevărul cuvintelor rostite cu o căldură, cum rar se aude din gura bărbaților încărungiți.

Împărțirea pomenilor.

Frumosul obicei de a împărți pomene la săraci, și la parastasul acesta s'a observat. O mulțime de săraci, sosiți din împrejurimi, pentru-ca să-și stîmpere foamea, au fost miluiți cu câte un colac-doi pregătiți la Sibiu în număr de vre-o cinci sute. Cu ochii plini de lacrimi, acești oropiși de soarte își vtrau colacii în traistă trăgînd câte un „Dumnezeu se-l ierte“ și împărțitorilor câte un lung „Bogdaproste“. Cersitorii neamului nostru se vede că acum încep a se spori, căci cei vechi nici expresiuni de mulțumită nu aveau, încât au fost siliți să cerșească dela Slavi.

Coroane depuse la mormînt.

Din privilegiul aniversării de ani douăzeci și cinci dela moartea metropolitului Andreiu, s'au trimis cununi din toate părțile, cununi care de care mai frumoase, cari mai întâiu au fost depuse în biserică, apoi așezate în capela lângă frumoasa cunună așezată într'un dulăpșor de sticlă și avînd forma inimii, care cunună a fost așezată în capela încă la anul 1883 de către nepoții lui Șaguna, *Elisa* și *Constantin*.

Cununile depuse cu privilegiul parastasului de acum, de către diferitele deputațiuni, sunt următoarele, purtînd următoarele inscripțiuni:

1. Consistorul arhidieceșan. — Marelui Andreiu. 16 Iunie 1898.
2. Neuitatului unchiu. — Nepotul locotenent-colonel Șaguna 16 Iunie 1898.
3. Marelui Andreiu 1873—1898. — Profesorii din Brașov.
4. Fundatorului tipografiei arhidieceșane. — Personalul actual. Sibiu 16/28 Iunie 1898.
5. Recunoștință dela Români gr.-or. din Timișoara, în pie memorie, 1873—1898, marelui binefăcător al nostru.
6. Marelui Andreiu. — Biserica sf. Nicolae din Brașov.
7. Comitetul parochial gr.-or. din Reșinari. — Marelui Andreiu.
8. În memoria binefăcătorului nostru, Marelui Andreiu. — Comuna bisericăscă din Gușterița.

9. Marelui Andreiu. — Reuniunea pentru ajutorarea văduvelor din Brașov.

10. Patronului ei, prototipul muncii neobosite. — Reuniunea sodalilor români din Sibiu.

11. Părintelui școlii române, Marelui Andreiu. — Învățătorii arhidieceșani 16/VI 1898.

12. Familia Mocsonyi. — Nemuritoriului reîntemeietor al bisericii naț.-române, 16 Iunie 1898.

13. Parochia comunei Reșinari. — În memoria Marelui arhieru Andreiu.

14. Diecesa Aradului. — Nemuritoriului arhieriscop Șaguna.

15. Neuitatului arhieru „Andreiu.“ — Reuniunea femeilor române din Reșinari.

16. Memoriei lui Șaguna. — Parochia gr. or. română din Beiuș.

17. Reuniunea femeilor române din Brașov. Nemuritoriului Andreiu. 1873—1898.

18. Venerațiune marelui Arhieru Andreiu. + 16 Iunie 1873.—Profesorii și elevii Seminarului Andreian, 16 Iunie 1898.

Masa comună.

La oara unu și jumătate d. a. slujbele bisericesti s'au terminat. O parte din oaspeți s'au dus pe la cuartire, altă parte a vizitat comuna privind lucrurile și edificiile vrednice de văzut, ear' la oarele două și jumătate s'au adunat în *edificiul școlii*, unde s'a servit mîncarea prin restauratorul din Sibiu, Fritsch, costînd cuverta 3 fl. Durere însă că și aici s'a simțit aglomerația cea mare și căldura unei atât de frumoase zi de vară. Cu totul au fost vre-o 250 de tacămuri, afară de teologii și pedagogii „Seminarului Andreian“, căroră prânzul li-s'a servit deasemenea într'o sală a edificiului școlar. Mesele au fost așezate în trei sale. În sala primă au luat parte Exelența Sa Metropolitană împreună cu P. S. Lor episcopii Aradului și Caransebeșului, vicarii, asesorii consistoriali, etc. În sala a doua preoți și protopopi, în a treia preoți și popor din jur și Reșinari, ear' în a patra se afla Reuniunea de muzică din Sibiu în frunte cu iubitul ei director, dl George Dima. La masă s'a servit cu supă, carne cu pește împănată, friptură, păstravi, brânzeturi, prăjituri, cafea neagră, poame și de fie care persoană câte o jumătate litră de vin ardelelesc.

Șirul vorbirilor în sala primă l'a început Metropolitanul Exelența Sa Miron, ridicînd cel dintăiu cuvîntul își exprimă mulțumirea pentru succesul festivităților demne de memoria aceluia, căruia biserica gr. or. română are a-i mulțumi renașterea și existența sa de astăzi. Roagă pe P. S. S. Episcopul Meșianu să întoneze conducul „Cu sfinții odihnește Christoase“ etc... apoi înșirînd mulțumește autorităților comitatense reprezentate printr'o delegațiune, precum și membrilor prezenți ai bisericii gr. cat. române, membrilor familiei Mocsoni și tuturor participanților.

Dr. Alexandru Mocsonyi răspuzînd Metropolitanului a rostit cam următoarele: Astăzi figura lui Șaguna ni-se prezintă în măreția sa întregă; memoria lui pune în mișcare coardele cele mai gingașe și mai nobile ale inimii noastre. Acest moment evlavios întărește în conștiința noastră ideea bisericii naționale. Din agitatul nostru trecut reiese, că biserica a fost pururea unicul și ultimul adăpost în secularele suferințe.

Poporul a ținut totdeauna cerbicos la biserică sa, dovedind instinctul etern de viață națională. Biserica română și poporul român de când sunt una sunt. Catholicismul, protestantismul, grecismul și slavismul au atacat în biserică noastră proprie românismul. Spiritul românismului a fost organizat de Șaguna în biserică. De aceea binecuvîntăm memoria lui, mai ales azi, când sublima misiune a bisericii e ignorată de unii, și când nici aspirațiunilor naționale nu surid prospecte, și când ori-ce pricepere pentru bunurile ideale pare că a dispărut.

Dar' biserica va brava și aceste timpuri, pentru-că ea poate zice: alios vidi ventos. P. S. S. Episcopul Popea zice, că metro-

politul Andreiu a fost Moise al Românilor. El a despiciat rama de întunerec, a dat poporului seu tablele legii, Statutul organic, și a lovit stîncă din care a stors lumina și știință. Dar el a fost și un mare bărbat de stat. Dela el au pornit toate acțiunile politice naționale. Închină pentru Reșinari, cari au în mijlocul lor osîmintele acestui mare bărbat, ca să le gîjvească ca pe un tesaur.

Dr. R. Roșca închină pentru dame, mai ales pentru delegațiunea de dame din Brașov.

Metropolitanul toastează pentru loc.-colonelul Șaguna, nepotul regretatului Arhieru.

Colon. Șaguna răspunde prin câteva frumoase și energice cuvinte, cari descarcă entusiasmul. Încheie aclamînd pe M. Lor Împăratul-Rege Francisc Iosif și Regele Carol.

La masa din sala a doua a presidat venerabilul bătrîn, asesorul Nicolae Cristea, care în prima vorbire a închinat pentru Majestatea Sa Împăratul, ear' în a doua pentru cei trei arhieru ai Românilor de legea greco-răsăriteană. Protopopul Moldovan, dela Sighișoara a închinat, rășinărenilor și conducătorilor lor naturali, preoților, după care dl părinte local Iosif Goga, prin avîntate, alese și frumoase cuvinte a închinat pentru oaspeți. Tot așa de însuflețitor a vorbit și dl Muntean dela Hașeg, care a îndemnat pe toți Români, ca an de an să peregrineze la mormîntul Marelui Șaguna, întocmai cum peregrinează Turcii la Mecca. Cu un cuvînt, la această masă comună am auzit rostindu-se frumoase și însuflețitoare vorbiri, cari toate își aveau drept punct de mîncare faptele strălucite ale celui, căruia un atât de solemn parastas i-s'a făcut.

La oarele cinci mesele s'au ridicat și mulțimea oaspeților a început a se împărțea, unii către casă, alții pe la cuartire. P. S. arhieru însoțit de alți fruntași ai bisericii și neamului au cercetat casa unde era locuința și reședința episcopilor *Nicodim* și *Adamovici*. Casa s'a derăpanat și e proprietatea unui econom de vite. Narăcica, când aceasta casă s'ar cumpăra pe seama bisericii, conform dorinței tuturor aceluia cari au văzut-o în ce hal se află.

Plecarea din Reșinari.

Punct la oarele șase Escelențele lor, după ce și-au luat rămas bun în modul cel mai cordial dela rășinăreni, au plecat timpore Sibiu, retrucit fiind de către vre-o 50 de pompieri călăreți. Cam pela mijlocul drumului ce duce dela Reșinari la Sibiu, capită pitalul pompierilor adresînd câte-va curiozitate Arhieruilor, Exelența Sa metropolitanului și mulțamit în numele său și al P. S. episcopii pentru buna primire ce au întimpinat-o în Reșinari.

De încheiere.

Intăriți în suflet de înălțătoarele gânduri sugerate nouă de măreția faptelor tale, ochii sufletului nostru la Tine cauta, mare bărbat al bisericii și al neamului românesc. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvîntată!

Mănișor.

„Răscoală în Cermi“.

Arad, 4. Iulie 1898.

Raportul unui martor ocular. —

Auzi, auzi la senzație ovreiască. Ați privitor la titlul primului sîtuicei săptămînale „*Aradul Hirado*“ dela 4 Iul, sub ce pe basa unui raport telegrafic scrie că de minecă cu ocaziunea tîrgului de țeară e în perspectivă o răscoală valahă pusă în cale de preotul maghiaro-fob *Dem. Popovici* care cu temeritate admirabilă agită și monstră contra ungrimeii.

În vederea acestei revolte, pentru că românimea s'a pregătit deja cu zile înainte pentru a-și răsbuna contra confiscării școlii lor național (vezi „Trib. Pop.“ nr. 11) pretorul *Kabdebo*, asupra căruia era să îndreptată demonstrațiunea, s'a îngrijit încă de timpuriu a cerut cu urgență de Boroșineu o companie de honvezi și...

de gendarmi, cari au știut să zădărnicească mișcările valahilor.

Acesta este cuprinsul articolului prim al nuntului organ, în care pe cât este prosta de culminată, atâta este de impertinentă minciuna și calumnia scrisă la adresa românilor din Cermei și a preotului lor D. Popovici.

Având norocul a petrece în aceeași zi în Cermei și a fi „maritor ocular“ al tuturor bravurilor mișești ale gendarmilor, aplicate față de cetele ficiorașilor români, — în interesul adevărului și spre nimicirea totală a minciunilor și calumniilor infame produse de „Aradi Hirad“ raportează următoarele:

Obiceiul tinerilor. E obicei în comunele din Lunca, și în special în Cermei, ca în anumite zile alese, cum sunt sărbătorile mai mari și târgurile de țeară, tinerii să-și pună la palărie ori la butoniere un fel de tricoler și cei mai mulți, fără ca să știe însemnătatea sau simbolisarea lui, își cumpărau tricoler românesc pentru că fiind mai frumos le place mai mult.

Tricolorul mărfa de vândut. Dimineața pe la orele 6—7 târgul era încins și toate prăvăliile erau deschise; publicul circula cu agitațiunea de care e cuprins omul în mijlocul șomotului de târg — La prăvălii erau atârinate mărimi și panglici tricolare românești. Flăcăii alergau și fie-care își cumpăra tricoler câte de o palmă; cărpele erau plătite de țărance fete și neveste. După ce și-au împodobit palăriile și butonierele zuboanelor, tinerii au mers la biserică.

Gendarmii la pândă. După ce tinerii intrară în biserică, 12 gendarmi se postaseră înaintea ușii bisericii. Așteptau prada sau motivul de a-și arăta bravura. Și tinerii împodobiți cu tricoler, care cum eșia din biserică era apucat între baionete și puște și dus la răcoare. Te umfla risul când vedeai că câte un băiat de 13—15 ani era luat între 12—16 gendarmi și dus până la casa comunală tot între atâtea puști și baionete. Un zimbet de satisfacție se arăta pe fețele gendarmerești când se întorceau și plecau earăși la locul de pândă.

Vânătoare de români. După terminarea sf. liturgii, pândoșii gendarmi au pornit prin târg la vânătoare de români și prin-deau pe toți aceia pe cari li-au scăpat, sau au fost la biserică. Flăcăii unul câte unul era luat între sulțe și dus la închisoare.

Intre cei prinși am văzut și pe un bătrân cu părul încăruntit și fața brăzdată de cel puțin zece decenii. Nu știu cum, dar scenele de mai înainte le priveam cu oare-că indiferență mistuitoare și cu ris de indignare; dar de soartea bătrânului prinsonier m'am interesat mai viu. Am aflat (după eliberarea lor dela el însuși) că tot peccatul l-a fost întrebarea că: ar voi să știe de ce oare ne batjocoresc unqurii așa rău? „Hai să-ți spun, a fost răspunsul unui gendarm, și îl luară între puști petracându-l la un loc cu tinerii.

Eliberarea prinsonierilor. Cam pela oarele 12 petreceau în societatea lor mai mulți onorabili preoți din jur și cunoscuți, când la îndemnul dlui Demetriu Popovici preot în Cermei plecasem să ved de soartea înrobiților. Tocmai când ajunsesem la casa comunală, tinerii eșiau rënd pe rënd unul după altul, între ei și bătrânul de mai sus. Tricolorul confiscat și țeara mântuită.

Eată ce răscoală au făcut românii în Cermei — și a-ți auzit cum strigă pe-cătoși?!

D. Veniga.

Parastasul din Balomir.

La ordinul primit din partea Preaven-ratului Consistor cu privire la serviciul Dumnezeesc în amintirea nemuritorului arhieru Andreiu bar. Șaguna, poporul din Balomir și-a îndeplinit misiunea sa în următorul program: Duminecă în 14/25 după serviciul divin s'a dat loc cetirei frumoasei cuvântări a mult meritatului și Reverendisimului domn asesor consistorial Z. Boiu, care s'a ascultat cu mare atențiune

de credincioșii poporului nostru, după cetire a urmat serviciul părăstasului, la care a asistat întreg poporul până încă și cel mai mic copil nu s'a depărtat, și toți membrii prezenți au înaintat rugăciuni către atotputernicul D-zeu, ba unii înțelegând și mai bine cuprinsul întreg al meritelor acestui mare bărbat s'au văzut versând și lacrimi.

După serviciul parastasului a urmat și înmormântarea arhieru Andreiu și corpul cantoral. Ear' în urmă a urmat o pomană generală la care au luat parte întreg poporul ba și unele persoane străine. Aceasta pomană a fost dată de bravul preot N. Suciu, în memoria marelui arhieru Șaguna, care jertfă a fost primită cu mare multumită din partea tuturor prezentilor, aducând ferbinți rugăciuni pentru răposatul arhieru Andreiu și mulțumita celui ce s'a interesat de această sublimă faptă credincioasă.

Dee bunul D-zeu, ca jertfa jertfită să fie în asemenea formă, ca și a lui Avel, primită înaintea Tronului ceresc și să răsplătească aceasta binefacere acelor inimi nobile cari știu răsplăți și recunoaște faptele nobile servite și după moarte.

Balomir, 16 Iulie 1898.

În numele întreg poporului:

Ioan Bolomir, învătător.

Sânzienele...

Earba-i mare, florile se peird prin ea. Numai miile de romonițe își ridică mândre capetele înstelate. Pe la margini și mai ales pe rozoare însă frumoasele lunci sunt încinse de brăne galbene: sunt scumpele mele Sânziene din cari se țes aceste brăne.

Și mâne-i sərbătoarea Sânzienilor.

Droaie de copii și zăblăciute sunt pe câmpuri și de pe toate rozoarele string sânzienile. Rup fără milă frumusețile galbene ale câmpului și le cară în berdă mare în sat. Printre ele mai iau și din earba tremurice, din earba cea mai sfoasă dintre toate erburile. Și se zice că li de mult decând în ziua aceasta Românul culege sânziene de pe câmp, chiar de pe când trăia frumoasa zină a câmpului:

Leana, Costneana
Floarea din coștă-i cântă
Noi împărați ascultă...

Ear aducând acasă florile-sân-ziene fetele cu dragostea în sin și bătrânile cu frica de de moarte în sin se pun și leagă cununite. Ear coala sara, când sfințește mândrul soare le aruncă pe coperișul șurii sau a casii, cununite pentru toți: pentru tata, pentru mama, pentru Marioara și pentru Toader cel din cătane. Hei, hei, mândru se mai rostogolesc cununile pe coperiș în jos, și dacă de trei ori după o-laltă cad, e plâns în curte, căci asta-i semn de moarte. Sau dacă cununa Marioarei să oprește dintr'odată e chiot și veselie, ear' ea rîde, hicleana, rîde, — căci doar' aceasta înseamnă că-i vine pețitorul așteptat.

Noroc să vă deee Dzeu, dragi Marioare! Sânzienile să ne aducă pe cei doriți. Mi-am încercat și eu norocul și aștept.

Mura.

NOUȚĂȚI

Arad, 6 Iulie u. 1898.

5 Iulie 1848. În această zi s'a ținut prima ședință a Dietei maghiare, ai cărei membri erau aleși după legea electorală cea uoară, pe când până aceea zi Dieta era compusă încă tot din reprezentanții țerei trimiși de către comitate și orașe libere regești după vechiul sistem reprezentat în feudal (Karok és Benedek).

Congrese didactice s'au ținut Duminecă în Budapesta 3, ear' altul în Dobrișin. În Budapesta și-au întrunit profesorii preparanșiiilor de stat, despre cari vorbim la alt loc al foii. S'au mai ținut congresul profesorii

scoalelor civile, votând un plan de reformă a învățământului acestor școale; ear' a treia întrunire a fost a învățătorilor fumanii. Faptul că învățătorii școalelor elementare din Fiume au venit la Pesta să-și țină congresul didactic, e comentat de foile maghiare ca având însemnătate politică, căci cum speră, învățătorii sunt chemați a aplana disensiunile între poporul fuman și stăpânirea maghiară. — La Dobrișin s'au întrunit profesorii școalelor medii sub conducerea cunoscutului literat maghiar Beöthy Zolt, care în vorbirea de deschidere a accentuat caracterul național maghiar al reformei școalelor medii.

Examenul de maturitate dela gimnasiul român din Năsăud s'a ținut în 21, 22 și 23 Iulie, fiind ca delegat din partea patronatului Rved. Domn vicar Dr. Ioan Pop, ear' din a guvernului cunoscutul negat Mol-dovan Gergely La esamen s'au prezentat 28 inși, dintre cari au reușit cu calcul „eminent“: Vasile Bichigan, Octavian Bulbu, cu calcul „bun“: Corneliu Bul, Ion Cerghei, Iuliu Marcu, George Dunca, Ion Nagy, George Novacovicu, Victor Velțian, Valeriu Verv; cu calcul suficient: Cornel Bene, Valer Ber-cian, Ion Chirilă, Iuliu Monda, Emil Ostate. Atanasiu Pocu, Alexandru Pop, Iuliu Pop, Milan Spărios, Ion Șuteu, Aurel Mureșean, Valer Sassebeși și Victor Cupșa. — Doi au fost re-legați pe un an a ear' trei din un obiect.

Stojalovski escumunicat. Pater Stojalovski, cunoscutul deputat al Reichsrathului austriac a fost zilele aceste escumunicat din Csacza, — orașel în Nordul Ungariei. Aici Stojalovski are o tipografie, unde scoate două ziare, ai căror cetitori sunt mai mulți Poloni din Galiția. Și fiind-că se crede, că autorul de căpetenie al tulburărilor antisemite din Galiția e Stojalovski cu foile sale, e ușor esplicabilă escumunicarea lui din Csacza și probabil și din Ungaria întreagă, căci la noi Ovreei au putere.

Petrecere de vară în Vasas-Sântioana. În favorul bisericii greco-catolice din Vasas-Sântioana se va da în 31 Iulie a. c. st. n. o petrecere de vară în arena grădinei parohiale. Prețul intrării 1 fl; în familie 80 cr. Suprasolvirea se va cuita în ziare.

Bibliografie. A apărut revista „Școala Modernă“ de sub direcțiunea d-lui A. Lupu-Antonescu, cu următorul sumar: Programele școalelor secundare de I. Gă-vănescu. — Condițiunea sine qua non de Valeriu Hulubeiu. — Reorganizarea învățămîntului gimnastice de D. Ionescu. — Recensămîntul școlar de Colnicul. — O școală mixtă din Edinburg da Valeriu Hulubeiu. — Chestia ortografiei de Ec. St. Calinescu. — Lecțiune practică de limba română de St. V. Nanul. — O serbare școlară. — Știri școlare.

Scăpare din vedere. Cerem iertare cetitorilor, că în nrul de eri, în urma unei scăpări din vedere a rămas afară avitul „Reuniunii de agricultură din Sibiu“, la care făceam provocare în articolul nostru de fond. Il publicăm azi.

Cămătăria cu recolta.

— Comunicatul reuniunii agricole. —

Prin rescriptul seu dto 6 Maiu c. nr. 3713, înaltul minister r. u. de agricultură ne pune în vedere, că în unele ținuturi lucrează astfel de agenți și speculanți, cari cauă la casele lor pe economii mai mici, aici folosindu-se de nepriceperea acestora se tirguese asupra recoltei, pe care o cumpără înainte cu preț scăzut, din care preț plătesc o parte și iau dela proprietarii cambii despre suma ce li-au plătit-o înainte, cum și despre suma prețului recoltei, asupra căreia s'au tirguit, și cer dela proprietarii mici astfel de acte, pe cari acestia pe lângă că nu le pricep, — dar sunt în stare a aduce pe bietul proprietar la adevărată ruină.

Pentru a pune capăt acestor înșelătorii înaltul minister ni-a adresat recercarea, să atragem luarea aminte a economilor noștri asupra acestor oameni fără de suflet și să-i rugăm, să ne aducă la cunoștință pe toți acei agenți, cari făcând asemenea negoț neiertat, acoper o nelegiuită cămătărie.

Potrivit §-lui 10 al art. de lege XXV. din 1883, la arătarea (descoperirea) comitetului administrativ ministrul r. u. de Agricultură

pune la cale din oficiu cercetare în cauza de cămătărie.

Adresăm deci în interesul economilor fră-țeasca rugare către toți cărturarii noștri de la sate, cari dând peste asemenea agenți să ni-i aducă la cunoștință, ca astfel să fim în pozițiune de a cere pedepsirea lor, sau prin judecătorii r., sau prin ministrul de justiție.

Sibiu, 1/13 Iulie 1898.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

D. Comșa, V. Tordășianu, proș. secretar.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cuă gratis și franco din numita apotecă!

Dr. Sterie N. Ciureu. X Pelikangasse — Nr. 10, Viena Consultațiuni cu celebritățile medicale, și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Med. univ. Dr. Nicolae Comșa, Karlsbad „Weinhaus“ Sprudel-Gass

Invita re la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al III-lea Quartal resp. al II-lea sem. 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate

Pe un an franci 40—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația „TRIBUNA POPORULUI.“

Posta Redacției.

Dlul Iuliu Putici, Bobda. Stupărit de P. Vanceu nu există, poate voiți Vioritul?

ULTIME ȘTIRI

Răsboiul.

Earăși stăm în fața unei colosale minciuni, cu care raportorii de răsboiu americani și au bătut joc de întreagă lumea. Nu este adevărat nimica din ceea ce s'a telegrafat ieri despre nimicirea flotei spaniole, este o minciună grosolană.

Atât numai, este adevărat, că: „escadra admiralului Cervera a părăsit portul din Santiago de Cuba, spărgând centrul poziției ocupate de flota americană și plutea înainte cu un vapor cumplit pe la 11 ore înainte de amiază“, tocmai în ziua, când s'ar fi fost întemplat nimicirea lui și a flotei sale.

În fața acestei păcăleli grozave nu dăm astăzi nici o depeșă, căci prea sunt contradictorii și apoi nu mai credem nimica, nici aceea ce a sosit noaptea târziu din Budapesta, că adevărat regina Spaniei și cu flul seu ar fi părăsit țara.

De-ocamdată le privim toate drept minciuni scornite pentru înșelăciuni la Bursă.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Redactor responsabil: I. I. I. I.

853 szám.
tkv. 898.**Arverési hirdetményi kivonat.**

Az ujaradi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Rekesan Paraschiva mint kk. Rekesan Saveta S. és t. gyámja vhaítatónak Rekesan Stefan végr. szenvedő elleni 123 frt tökékövetelés és jár. iránti végre hajtási ügyében az uj aradi kir. járásbiróság területén levő Fibis községben fekvő 1) a fibisi 163 sz. tjkvben A I. 2—5 f. sor 854, 1234, 1355, 2155, (2818—2819) hrsz. alatt foglalt ingatlanból Rekesan Stefan hanyadára az az 1/8 külallományi földre 342 frt kikiáltási árban, 2) a fibisi 322 sz. tjkvben A. I. 1 sor (689—690) h. r. sz. alatt felvett 343 sz. házudvar és kertre, 800 □ öl területtel, mely ingatlanság fele részben végrehajtást szenvedő Rekesan Stefan fele részben pedig kis kuru Berenyancz Vasilie és Helena tulajdonát képező 292 frt kikiáltási árban 3) a fibisi 461 sz. tjkvben A I. és † 1. sor (354—355) és 1504 h. r. sz. alatt felvet 177. sz. ház, udvar, kert 800 □ öl, és 1300 □ területű szőlőre, mely fele részben végrehajtást szenvedő Rekesan Stefan, fele részben pedig kiskuru Berenyancz Vasilie és Helena tulajdonát képezi 106 és 160 frt együtt 266 frt kikiáltási árban és. 4) a fibisi 527 sz. tjkvben A. I. 1. sor 2425. h. r. sz. alatt foglalt 800 □ öl potkerten mely 2/4-ed részben Arsuzleszku Gyorgye 1/4-ed részben kiskuru Berenyancz Vasilie és Helena végrehajtás alatt nem állók és 1/4-ed részben pedig végrehajtást szenvedő Rekesan Stefan tulajdonát képezi 60 frt kikiáltási árban, összesen tehát az árverést 960 frt — krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az az 1898 évi julius hó 27-ik napján d. e. 10 órakor Fibis község házánál megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Uj-Aradon 1898 évi aprilis hó 23 napján.

Az ujaradi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

dr. Simonfay
kir. aljbiró.**Concurs.**

Comuna bisericască gr.-orient. română din San-Miclăușul-mare (Nagy Szent-Miklos) in Torontal pentru nou edificândă sa biserică în lungime de 32-40; lățime 12-70; înălțime 13; ear' a turnului 42 metri, publică concurs sub următoarele condițiuni:

I.

Competenții au să-și insinue planurile pe lângă susținerea lungimei și înălțime de sus până la 5/17 Iulie a. e. la oficiul parochial cu acel adaus; că numai cel acceptat și aprobat de Ven. Consistoriu va fi honorat din partea întreprinzătorului, cu 150 fl. (una sută cinci-zeci de fiorini.

Staverirea celorlalte măsuri se lasă în buna pricepere a arhitecților.

Preliminarul maximal 22 mii floreni.

II.

Licitatiunea minuendă se va ținea la 19/31 Iulie a. e. dimineața la 9 ore.

Biserica sub decursul anului curent are să se ridice sub acoperiment.

Prețul de exclamațiune: Suma de sus; respective ceea-ce se va cuprinde în preliminarul rectificat de Ven. Consistor.

Vadiu se pretinde 10%

Deslușiri dau cei subsemnați, planul și preliminarul cu 8 zile înainte și pot vedea la oficiul parochial.

Sân-Miclăușul-Mare, 4 Iulie n. 1898.

Comitetul parochial.

Svetoniu Petrovicu
paroch vicar protopopDr. Nestor Oprean
preș. com. par.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

OPURI ȘI BROȘURI

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului” A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectueșc prompt.